

การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน
ในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี*
CREATING DEMOCRATIC POLITICAL CONSCIOUSNESS FOR THE PEOPLE
IN THE OPERATIONS OF PHETCHABURI MUNICIPALITY
IN PHETCHABURI PROVINCE

จำลองเอกสุนทรี มีเอนก

SM1 Sukontee Mee-Anek

ดาวนภา เกตุทอง

Dawnapa Kettong

อนุชา พลทะกุล

Anucha Phalakula

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: meatballklang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมวิธีครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยการประยุกต์หลักสารานุกรม 6 ในการวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่าง 393 คน และในการวิจัยเชิงคุณภาพมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คน ในการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการประยุกต์หลักสารานุกรม 6 ประกอบไปด้วย (1) เมตตากายกรรม ส่งเสริมการกระทำที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิหน้าที่และส่งเสริมคุณธรรมทางการเมือง (2)

* Received 4 August 2025; Revised 19 November 2025; Accepted 11 December 2025

เมตตาวจีกรรม ใช้คำพูดสร้างสรรค์ มีเหตุผล และมีเมตตา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคมการเมือง (3) เมตตามโนกรรม ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง มีจิตปรารถนาดีและร่วมมือพัฒนาชุมชนภายใต้กฎหมาย (4) สาธารณโภคี มุ่งเน้นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีคุณค่าเพื่อประโยชน์ของชุมชน (5) สีลสามัญญตา รักษาวินัย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (6) ทิฐิสามัญญตา เปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อสร้างฉันทามติและทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

คำสำคัญ: จิตสำนึกทางการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, ประชาชน, เทศบาลเมืองเพชรบุรี

Abstract

This mixed-methods research aimed to 1) study the level of political consciousness building in democracy among citizens, 2) compare citizens' opinions toward political consciousness building in democracy classified by personal factors, and 3) present a model for political consciousness building in democracy through the application of the six Saraniya Dhamma principles. The quantitative research employed a sample size of 393 respondents, and the qualitative research utilized 9 key informants. For the quantitative research, data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and the F-test via one-way analysis of variance (ANOVA). The qualitative research utilized descriptive content analysis. The findings revealed that 1) the overall level of political consciousness building in democracy was at a high level, 2) the comparison of citizens' opinions toward political consciousness building in democracy classified by personal factors showed that different ages and educational levels resulted in statistically significant differences in political consciousness building in democracy at the 0.05 level, and 3) political consciousness building in democracy through the application of the six Saraniya Dhamma principles consists of (1) Mettakayakamma - promoting correct actions that benefit others to build consciousness regarding rights and duties and foster political morality, (2) Mettavacikamma - using constructive, reasonable, and compassionate speech to create mutual understanding in political society, (3) Mettamanokamma - promoting respect for different opinions, having goodwill, and cooperating in community development within the law, (4) Sadharanabhogi - emphasizing collective benefits and utilizing public resources valuably for community benefit, (5) Silasamannata - Maintaining discipline, and respecting the rights and freedoms of others, and (6) Ditthi Samannata - being open to listening to opinions from all sides to build consensus and positive attitudes toward one another for peaceful coexistence.

Keywords: Political Consciousness, Democracy, Citizens, Phetchaburi Municipality

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับว่าเป็นวิถีแห่งการปกครองที่สร้างความมั่นใจให้กับพลเมืองของรัฐมากที่สุดเมื่อเทียบกับการปกครองในระบอบเผด็จการซึ่งอำนาจในการปกครองบ้านเมืองอยู่ในมือของบุคคลเพียงคนเดียวหรือคณะบุคคลเพียงกลุ่มเดียว อย่างไรก็ตาม การสถาปนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในรัฐหนึ่งๆ ไม่อาจอาศัยการใช้กฎหมายจัดตั้งองค์กรที่ใช้อำนาจ หรือวางหลักเกณฑ์เพื่อจัดระบบแห่งอำนาจโดยเลียนแบบรัฐที่พัฒนามาก่อนในแนวทางนี้ได้โดยตรงเสียทีเดียว โดยเฉพาะในกรณีของประเทศไทย การสร้างระบบการใช้อำนาจรัฐภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญที่ยึดแนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะยังเป็นเส้นทางที่ยืดเยื้อกว่าจะประสบผลเช่นประเทศต้นแบบ ข้อจำกัดที่แสดงออกชัดคือการที่บุคคลขาดความสำนึกในความเป็นพลเมือง หรือขาดจิตสาธารณะ นำมาซึ่งระบบการใช้อำนาจรัฐที่อ่อนแอ สถาบันในการใช้อำนาจรัฐไม่นำมาซึ่งความประโยชน์สุขของส่วนรวม แต่เต็มไปด้วยการใช้อำนาจไปในทางแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลผู้ถืออำนาจ และการละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ดังนั้น การวางกลไกที่สร้างสำนึกรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงจะเป็นทางออกประการสำคัญของประชาธิปไตยในสังคมไทย (อุดม รัฐอมฤต, 2558)

เทศบาลเมืองเพชรบุรี กำหนดพันธกิจเป็น 2 ระดับ คือ 1. พันธกิจที่เป็นอาณัติ หมายถึง ภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐ อันเป็นหน้าที่ที่เทศบาลเมืองเพชรบุรีต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล 2. พันธกิจในการพัฒนาเทศบาลเมืองเพชรบุรี หมายถึง ภารกิจหลักที่เทศบาลเมืองเพชรบุรีมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลเมืองเพชรบุรี ประกอบด้วย 2.1 การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนการพัฒนา การตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการปกครอง 2.2 การพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัวยุคชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และให้มีจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย 2.3 การสร้างและปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ 2.4 สร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองเพชรบุรีให้เกิดความสงบ สะดวก สะอาดปลอดภัย 2.5 สร้างและกระจายโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและบริการพื้นฐานของรัฐให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน 2.6 รักษาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.7 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมืองการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว 2.8 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการปัญหามลพิษ 2.9 การปรับปรุงพัฒนา บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (เทศบาลเมืองเพชรบุรี, 2567) จากพันธกิจเทศบาลเมืองเพชรบุรี จะเห็นได้ว่า เทศบาลเมืองเพชรบุรี มีการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยการพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัวยุคชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และให้มีจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย

ดังนั้น หากต้องการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีให้ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์หลักสารณียธรรม 6 เพื่อ

เสริมสร้างความสามัคคีตามหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งหลักธรรมนี้สะท้อนความระลึกถึงซึ่งกันและกัน และเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของชุมชน โดยหากเทศบาลนำหลักธรรมทั้ง 6 ประการนี้ไปใช้อย่างสม่ำเสมอในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 1. เมตตาโมกกรรม 2. เมตตาจักรกรรม 3. เมตตากายกรรม 4. สาธารณโภคี 5. สีสสามัญญตา 6. ทิฏฐิสามัญญตา ซึ่งหลักธรรมทั้ง 6 ประการข้างต้น เป็นหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง สังคมที่เราอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะมีความสุขสงบสุขและน่าอยู่มากกว่านี้ยิ่งนัก ถ้าหากว่าคนไทยทุกคน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา ขอให้ทุกท่านมาร่วมมือกันพัฒนาสังคมของพวกเราให้มีความอบอุ่นและน่าอยู่กันเถิด โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นนำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคม แล้วพวกเราจะได้พบกับสันติภาพและความอบอุ่นที่แต่ละคนต่างก็ปรารถนาและใฝ่ฝันหากันอยู่ตลอดมา (พระมหาประเสริฐ สุขเมโธ (เพชรศรี) และปิยวัฒน์ คงทรัพย์, 2559)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาด้านการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม อีกทั้งยังดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยกันปลูกจิตสำนึกที่ดีงามให้ประชาชนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยการประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้ดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป (ตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแซง) และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 19,654 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 9 และความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยชั้นตอน ดังนี้ 1. เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีหมู่บ้าน จำนวน 2 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแซง 2. ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และ กลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 9 คน เกณฑ์คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 9 ท่าน ถูกกำหนดด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเน้นเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในบริบทของเทศบาลเมืองเพชรบุรีเท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 จำนวน 18 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดมีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (content validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) จำนวน 5 ท่าน โดยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญครอบคลุมทั้งด้านหลักการและปฏิบัติ ดังนี้: ผู้เชี่ยวชาญด้าน รัฐศาสตร์และการบริหาร จากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ได้แก่ พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, ดร. (อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์) และ นาวาตรี ดร.สงคราม สมณวัฒนา (ประธานประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์); และผู้เชี่ยวชาญด้าน การปฏิบัติงานและการบริหารงานท้องถิ่น จากเทศบาลเมืองเพชรบุรี ได้แก่ จำเริญสุระศักดิ์ เพชรพิมูล (นักสังคมสงเคราะห์), นางสาวณัฐศิตา เป็นศิริ (ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม), และ นายอรรถกร ขวัญช่วย (หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน) ซึ่งการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติทำให้มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงทั้งในเชิงทฤษฎีและการนำไปใช้จริงในการศึกษาบริบทของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ซึ่งจากการคำนวณหาค่า IOC ครั้งนี้ได้เท่ากับ 0.99 และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขต อ5ต. ธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 ชุด ในการคำนวณหาสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 ชุด ซึ่งเป็นประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป (ตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแซง) และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน จากนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำไปวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสารานุกรม 6 และวิเคราะห์การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินได้ว่าจะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะหึงคำหรือข้อความใดออกไป

2) คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่นๆ ได้

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๑- ๕๐ ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน
2. ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวม

การสร้างจิตสำนึกทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง	3.58	0.76	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วม	3.55	0.76	มาก
3. ด้านการมีความสามัคคี	3.57	0.81	มาก
4. ด้านการมีระเบียบทางสังคม	3.56	0.79	มาก
รวม	3.54	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.76) ด้านการมีความสามัคคี ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.81) ด้านการมีระเบียบทางสังคม ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.79) และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.76) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F=0.525$, Sig=0.592) จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ($F = 2.701$, $Sig = 0.030$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.333$, $Sig = 0.042$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 0.747$, $Sig = 0.525$) จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยการประยุกต์หลักสารานุกรม 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วย 1) ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ พัฒนาศักยภาพของชุมชนผ่านการอบรมและศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชน สร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารงานท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน 22 ด้านการมีส่วนร่วม ควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนา จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สร้างช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลในทุกมิติ 3) ด้านการมีความสามัคคี ควรเปิดเวทีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันพัฒนาระบบการสื่อสารที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายท้องถิ่น เช่น เทศบาลอื่น ส่งเสริมการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย นโยบายและการบริหารงานที่เป็นกลางและโปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งพบปะพูดคุยในการทำกิจกรรมก่อให้เกิดความสามัคคี และ 4) ด้านการมีระเบียบทางสังคม ควรออกกฎระเบียบและข้อบังคับที่ชัดเจนและเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคมร่วมกัน ส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบต่อประชาชนร่วมกัน สร้างจิตสำนึกทางสังคมต่อสื่อและกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งการประยุกต์หลักสารานุกรม 6 ในการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มาเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี นั้น ประกอบไปด้วย 1) เมตตาทายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจบทบาทและสิทธิของตนเอง ส่งเสริมคุณธรรมให้ช่วยเหลือผู้อื่น

ด้วยความเต็มใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ส่งเสริมการรับรู้ทางการเมือง 2) เมตตาวจีกรรม สื่อสารเข้าใจกัน ควรใช้วาจาที่ถูกต้องและมีเหตุผลด้วยความรัก ความปรารถนาดี และสร้างสรรค์ ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในสังคมให้คำแนะนำและตักเตือนด้วยความหวังดี 3) เมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น ควรเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดรับฟังกันภายใต้กฎหมายและเคารพเสียงส่วนใหญ่ ส่งเสริมการร่วมมือพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และร่วมมือกันพัฒนาชุมชน มีจิตปรารถนาดีและคิดในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน 4) สาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ควรส่งเสริมความช่วยเหลือและการแบ่งปันผลประโยชน์ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ใช้ทรัพยากรภาครัฐต้องให้เกิดประโยชน์สาธารณะ 5) สีสสามัญญตา รับผิดชอบต่อหน้าที่ ควรปลูกฝังความรับผิดชอบในบทบาทของแต่ละบุคคล ประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัย และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น 6) ทิฐีสสามัญญตา เชื้อมั่นในหลักการร่วมกัน ควรสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ให้มีความเห็นชอบร่วมกัน ฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในหลักการและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ด้านการมีความสามัคคี ด้านการมีระเบียบทางสังคม และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี รวมทั้งมีความตระหนักรู้สักรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ มีความสำนึกในความเป็นพลเมืองคู่กับระเบียบวินัย หน้าที่ความรับผิดชอบ และการเป็นพลเมืองของพระมหากษัตริย์ ที่มีหลักการที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการมีความสามัคคี 4) ด้านการมีระเบียบทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพระปกเกล้า (2558) ที่กล่าวว่า จิตสำนึกทางการเมือง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง 2. ด้านการมีส่วนร่วม 3. ด้านการมีระเบียบทางสังคม และ 4. ด้านการมีความสามัคคี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระประเสริฐ เตชะโก และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปของการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเคารพกฎหมายและกฎกติกา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. การเปรียบเทียบการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพล คำผา และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการบริหารงาน

บุคคลตามหลักสารานุกรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสารานุกรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน ความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรกร ลอศรี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มี อายุต่างกัน มีจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมหลักนิติธรรม การส่งเสริมหลักสิทธิเสรีภาพ และการส่งเสริมหลักความเสมอภาคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรกร ลอศรี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างในการส่งเสริมหลักความเสมอภาค

4) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิบูลย์ธรรมสถิต ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง) (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การนำหลักสารานุกรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการนำหลักสารานุกรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกันมีการนำหลักสารานุกรม 6 ไม่แตกต่างกัน

3. การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วย 1) ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ พัฒนาศักยภาพของชุมชนผ่านการอบรมและศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชน สร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารงานท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน 2) ด้านการมีส่วนร่วม ควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนา จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สร้างช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลในทุกมิติ 3) ด้านการมีความสามัคคี ควรเปิดเวทีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันพัฒนาระบบการสื่อสารที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายท้องถิ่น เช่น เทศบาลอื่น ส่งเสริมการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย นโยบายและการบริหารงานที่เป็นกลางและโปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งพบปะ

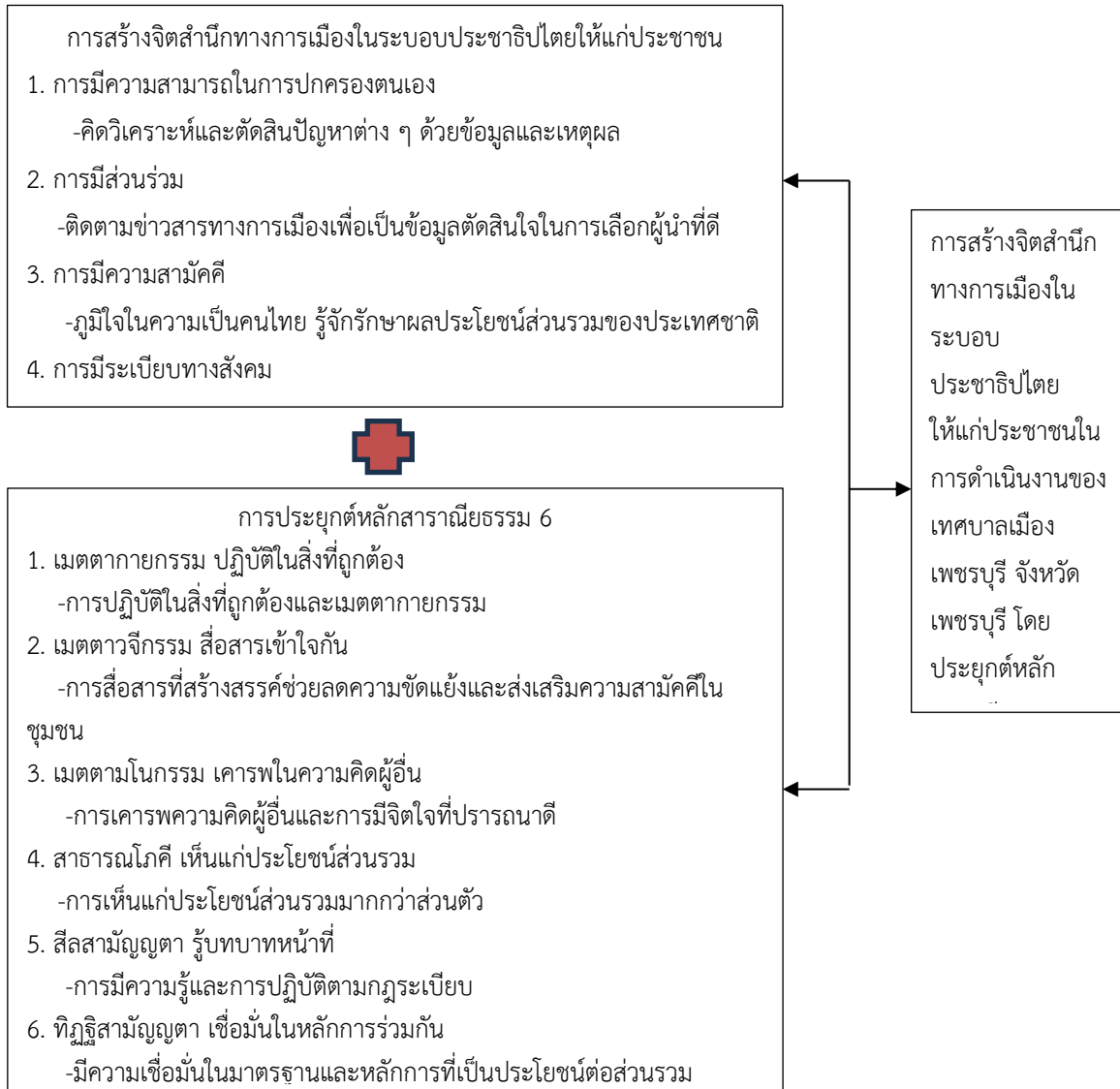
พูดคุยในการทำกิจกรรมก่อให้เกิดความสามัคคี และ 4) ด้านการมีระเบียบทางสังคม ควรออกกฎระเบียบและข้อบังคับที่ชัดเจนและเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคมร่วมกัน ส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบของประชาชนร่วมกัน สร้างจิตสำนึกทางสังคมต่อสื่อและกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งการประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 ในการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มาเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีนั้น ประกอบไปด้วย 1) เมตตาทายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจบทบาทและสิทธิของตนเอง ส่งเสริมคุณธรรมให้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ส่งเสริมการรับรู้ทางการเมือง 2) เมตตาจริกรรม สื่อสารเข้าใจกัน ควรใช้วาจาที่ถูกต้องและมีเหตุผลด้วยความรัก ความปรารถนาดี และสร้างสรรค์ ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในสังคม ให้คำแนะนำและตักเตือนด้วยความหวังดี 3) เมตตาเมโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น ควรเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดรับฟังกันภายใต้กฎหมายและเคารพเสียงส่วนใหญ่ ส่งเสริมการร่วมมือพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และร่วมมือกันพัฒนาชุมชน มีจิตปรารถนาดีและคิดในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน 3) สาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ควรส่งเสริมความช่วยเหลือและการแบ่งปันผลประโยชน์ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ใช้ทรัพยากรภาครัฐต้องให้เกิดประโยชน์สาธารณะ 5) สีสสามัญญตา รู้บทบาทหน้าที่ ควรปลูกฝังความรับผิดชอบต่อในบทบาทของแต่ละบุคคล ประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัย และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น 6) ทิฏฐิสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน ควรสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ให้มีความเห็นชอบร่วมกัน ฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในหลักการและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย ศรีรักษา และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมือง คือ (1) เมตตาทายกรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา (2) เมตตาจริกรรม การชี้แนะเพื่อนในสิ่งที่ดี (3) เมตตาเมโนกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ (4) สาธารณโภคี การปลูกฝังจิตสำนึกเริ่มจากการรู้จักแบ่งปัน (5) สีสสามัญญตา การปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน และ (6) ทิฏฐิสามัญญตา การแสดงความคิดเห็นร่วมกันด้วยหลักประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนของเทศบาลเมืองเพชรบุรี มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความสามารถในการปกครองตนเองผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย พัฒนาองค์กรชุมชนและระบบการสื่อสารอย่างโปร่งใสเพื่อสร้างความสามัคคี ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมระเบียบทางสังคมด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม ทั้งนี้มีการประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 คือ เมตตาทายกรรม วชิกรรม และเมโนกรรม เพื่อปลูกฝังความรัก ความเคารพ และการคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน สาธารณโภคีเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สีสสามัญญตาในการตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน และทิฏฐิสามัญญตาในการเปิดใจรับฟังความเห็นต่างเพื่อสร้างความเชื่อมั่น

และสามัคคีในชุมชน ส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นเกิดความร่วมมือ โปร่งใส และยั่งยืนในระบอบประชาธิปไตย มาใช้เป็นแนวทางได้องค์ความรู้ใหม่ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยได้ทราบถึง 1) ระดับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการประยุกต์หลักสราณียธรรม

6 ประกอบไปด้วย (1) เมตตากายกรรม ส่งเสริมการกระทำที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิหน้าที่และส่งเสริมคุณธรรมทางการเมือง (2) เมตตาวจีกรรม ใช้คำพูดสร้างสรรค์ มีเหตุผล และมีเมตตาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคมการเมือง (3) เมตตามโนกรรม ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง มีจิตปรารถนาดีและร่วมมือพัฒนาชุมชนภายใต้กฎหมาย (4) สาธารณโภคี มุ่งเน้นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีคุณค่าเพื่อประโยชน์ของชุมชน (5) สีสสามัญญตา รักษาวินัย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (6) ทิฏฐิสามัญญตา เปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อสร้างฉันทามติและทัศนคติที่ดีต่อกันในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ข้อเสนอแนะประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ 1) เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักเคารพสิทธิและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความสามารถในการปกครองตนเองได้อย่างมีเหตุผล 2) เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรส่งเสริมให้ประชาชนใส่ใจและร่วมมือในการพัฒนาประชาธิปไตย และส่งต่อการพัฒนาให้รุ่นต่อรุ่นเพื่อประชาธิปไตยที่ยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น 3) เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความจงรักภักดีในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากยิ่งขึ้น และ 4) เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรส่งเสริมให้ประชาชนคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีระเบียบทางสังคมมากยิ่งขึ้น 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรทำการศึกษาวิจัยการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดใกล้เคียง หรือจังหวัดที่มีบริบทใกล้เคียงกันกับจังหวัดเพชรบุรี และ 3) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้ออื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น หลักปัญญา 3 หลักสัปปริสธรรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จิตรกร ลอศรี. (2564). การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โชคชัย ศรีรักษา และคณะ. (2566). การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดลพบุรี. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 6(1), 231-245.
- เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 19 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/tOQ9B>

- พระครูพิบูลย์ธรรมสถิต จิตสุโข (ยังบุญส่ง). (2561). การนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(1), 110-121.
- พระประเสริฐ เตชโก และคณะ. (2565). การสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารนิสิตวัง, 24(2), 41-51.
- พระมหาประเสริฐ สุขเมธ (เพชรศรี) และปิยวัฒน์ คงทรัพย์. (2559). สาราณียธรรม : หลักธรรมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(1), 28-29.
- ภัทรพล คำผา และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2566). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 3(3), 27-36.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). การเสริมสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองเพื่อระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- อุดม รัฐอมฤต. (2558). ความหมายและหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. ใน (รายงานการอบรมหลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3). สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper& Row.